

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU

CIJENA 3 D

OBITELJ

BR. 27

193

KNJIŽEVNI SUSRETI

Ch. Perrault-Perinić: TRNOVA RUŽICA. Dječja priča sa slikama od A. Rackhama, izdala »Knjižnica Dobre Djece«. — Cijena broširano 15 Din., uvezano 25 Din. — U čudesnom carstvu priča, što cvate u bijeloj duši djece, u onim zasjenjenim svjetovima između sna i jave, kad život uz nas prolazi nevidljivo i sve se samo pričinja, u tome čudesnom carstvu vladaju naši kraljevići i njihovi dobri i zli dvorjanici. Odatle nas pohađaju one povorke vitezova, što u sablasnom topotu jezde uz nas, da oslobode ugrabljene kraljevne, da se popnu na golema granitna brda, da potonu u sunovrate bezdana, da se bore sa zmajevima, sablastima, zlim ljudima. Oni sjajni dvorovi opsjene, što su uzidani u našu maštu, i zemlje, šta živu u bajki. Tako gradimo svoje carstvo, svoj svijet, koji je paučinom odijeljen od jave, života, u tom zatvorenom krugu žive naše kraljevne i kraljevići, vile, vještice, zmajevi, vitezovi i kada razapnemo papirnata jedra ladice, koja se lagano kreće uz obale jezera zagledani za njome u čudu i stravi otkrivamo nevidljive svjetove u vodi, potopljene gradove, kruništa, muk melodioznih zvonova. I dubina zrcala jezerskih, i stakleno zvono nebesa i zanoćale šume sa surim razorenim gradinama sve se čudesno odrazuje na zrcalu duše djece u maštu, priče, bajke.

I listajući ovu knjižicu privida nam se, da iz zaboravi oživljuje neki nepristupni guštik sa trnjem i neprohodnim gudurama, a visoko nad njim u sunčanim danima zlate se začarani tornjevi i sa mrtvih dvorova žalosno visi kraljevski stijeg sa zastavom, što miruje na jedrima vjetra. Radoznalost se uvlači pred užasima pričanja koje grmi vihorom straha pred žrtvama, što su istrule u neprobojnom oklopu guštika, o maramama, što zanesene vjetrom vihore kao ostaci odore mrtvih kraljevića, sa blještavim oklopima i kacigama, što su popadale sa njihovog tijela. Tada bježimo u naručje majke i velikih uplašenih očiju, pričamo što smo vidjeli i kako ćemo jednom, kad odrastemo, uzeti mač, kacigu i plamena konja, prodrijeti kroz prašumu trnja i osloboditi začaranu kraljevnu i cijeli dvorac, koji spava u stoljetnom snu uklet od neke nepoznate zle vile.

Ti čudesni dvorovi i mračne prašume i kraljevne, koje snivaju uklete u kulama na logu sa rasutim zlatom kosa i vilinskim licima ljepote, te opsjene stoje pred bedemima života, svijesti i jave, u koju kasnije svijesno stupamo. Priča se pretvara u život, često se magija nastavlja, ali još češće prekida i lomi, od priče ostaje samo svijest straha pred zlima života svijesti i jave, u koju kasnije svijesno

stupamo. Priča se pretvara u život, često se magija nastavlja, ali još češće prekida i lomi, od priče ostaje samo svijest straha pred zlima života i ljudi.

Ova knjiga obrađuje poznati motiv priče o trnovoj ružici, priča je proširena i zaodjenuta u blistavo ruho poezije, a najjača sjajnost njezinog oživotvorenja u našoj nutrini su crteži i slike, žive, razumljive i zaodjenute magijom bajke. Knjiga se u dobrom prevodu L. Perinića ugodno čita te se preporučuje roditeljima da njom razvesele svoju dobru djecu. S. D.

»GLASNIK SV. FRANJE«, izlazi mjesečno, izdaju Franjevci u Zagrebu, Kaptol 9. Pretplata godišnje 15 Din. — List izlazi već trideset sedam godina, te prema tome spada među najstarije naše glasnike. Osobito se mora istaknuti dvobroj, koji je nedavno izašao, posvećen 700-godišnjici smrti sveca svega svijeta sv. Ante. Činjenica, da ovaj dvobroj ima 100 strana, pokazuje brigu i pažnju, koju su izdavači posvetili listu. Osim prikaza života i povijesti širenja pobožnosti samog Sveca, osobito je vrijedno spomenuti članke i slike iz rada franjevaca u našoj domovini, gdje je ukratko iznesen prijegled njihovog kulturnog rada sa zavodima u Varaždinu, Širokom Brijegu, Visokom, Sinju, Uljanu i na Badiji te misijskog rada naših zemljaka franjevaca u stranim zemljama.

Julije Zeyer: CAREVIĆ EVSTAF, dječja priča, preveo Makso Kuntarić, ilustrirao Kamilo Ružička, izdala Knjižnica Dobre Djece, Zagreb, 1932., cijena uvezana u platno sa zlatnim tiskom 25 Din. — Kao što su Zeyerovi »Ukleti plovci« nadasve zanimljiva knjiga za naše mlade čitaoce, tako je to i ova nova knjiga od istoga pisca. Zanimljiva ruska legenda obrađena je tu na sočan način, te će osvojiti mlade čitalačke duše. A krasne ilustracije Kamila Ružičke čine i iz ove knjige jedno od najukusnijih izdanja, što se pojavljuju na našem književnom tržištu.

Uredništvo je primilo još slijedeće knjige:

Dr Ž. Marković: »SRESKE BOLNICE«. U knjižici se raspravlja o sreskim bolnicama, koje su pojedinim našim krajevima neophodno potrebne. Pisac je dokazujući mogućnost ostvarenja sreskih bolnica dodao svoja iskustva iz svoje dosadašnje liječničke službe u pojedinim krajevima s više proračunskih prijedloga.

»IZVJEŠTAJ ŠK. POLIKLINIKE U PETRINJI«, u kojemu je opisano liječenje endemične gušavosti Sisačkom mineralnom vodom. U brošur'ci su izneseni dobri rezultati liječenja spomenutom vodom u školama u Petrinji i okolici.

MEĐU ČITATELJIMA I ČITATELJICAMA

PITANJA.

61. Staroslovenska misa. Želio bih preko praznika naučiti svoj pjevački crkveni zbor koju zgodnu staroslovensku misu. Zbor nije potpuno notalan, jer to nije moguće bilo dosada postići, ali je prilično izvježban. Adamićevu misu već duže vremena pjevamo, a druge slične su nam nepoznate. Prijatelj glazbe.

62. Adresa. Već duže vremena tražim obitelj Rudolfa Špis (Spies), bankovnog činovnika. God. 1930.-31. stanovala je u Kutini, a iza toga odselila u Zagreb, gdje nije prijavljena za stanovanje. Kako da dođem do adrese, koja mi je toliko potrebna? Nikica.

ODGOVORI.

59. Da se po drugi put udam? Vaša udaja ne bi bila neobična stvar, jer toga ima svaki dan, da ljudi i poslije smrti jednog bračnog druga stupaju ponovno u brak. Vi mnogo osjećate za svog pokojnog muža i dijete i to je sveti osjećaj, koji se mora poštivati. Radi toga bi bilo dobro da se ne udajete ponovno. Ali kao mlada udovica ste izloženi ogovaranjima, a k tome imate i dijete, koje je potrebno zaštite isto kao i vi. Jeste li toliko osigurana, da se za sebe i dijete ne morate bojati? Da li vas čovjek, na kojega pomišljate, uistinu ozbiljno voli, ili je ta ljubav moguće iz materijalnih razloga? To su sve razlozi, koji mogu utjecati pri vašoj odluci i o kojima morate dobro da razmislite. Posavjetujte se s osobom, za koju ste uvjereni, da vam hoće dobro, i da će vam reći istinu, a usto dobro pozna vas i vaše prilike, ali što je najvažnije, pitajte savjeta i pomoći u prave Majke nas sviju, koja vam ne će uskratiti svoju pomoć, ako ju budete molili. Udovica.

60. Nezadovoljan sa zvanjem. Samo pitanje će se mnogima činiti malo čudnovatim, osobito onima, koji ne pojimaju, da ima ljudi, koji osjećaju neodoljivu čežnju da se bave određenim umjetnostima. Vjerojatno, da će i vas mnogi krivo razumjeti, jer će vaše nezadovoljstvo shvatiti kao želju za nečim nepotrebnim. Međutim baš čim budete bolje materijalno osigurani, još više ćete osjećati želju za glazbom i matematikom. Što se glazbe tiče, sigurno u vašem mjestu ima i drugih, koji bi se rado njom bavili. Rad oko pjevačkog zbora, orkestra, još više bi vas zabavio, ako bi tome mogli posvetiti nešto vremena. S matematikom će ići teže, jer će u mjestu njezinih prijatelja biti manje. Dobro bi bilo, da se pretplatite na koju stranu uglednију matematičku reviju, da uzmognete barem donekle pratiti razvoj te znanosti, a time sebi priuštiti užitak. Da radi same glazbe i matematike selite u veći grad, držim, da nije baš osobito uputno, kad već imate svoje stalno mjesto, jer bi se time izložili materijalnim nepogodnostima. To su savjeti tek tako nabačeni, ali sam uvjeren, kada se oženite, da ćete se obitelju morati više zabaviti, a to će vam pružiti najbolje zadovoljstvo. Provincijalac.

Slika na omotu:

Cade

Naslikao Wiutz

BROJ 27 OBITELJ GOD IV

U ZAGREBU 3 SRPNJA 1932

ŽRTVA

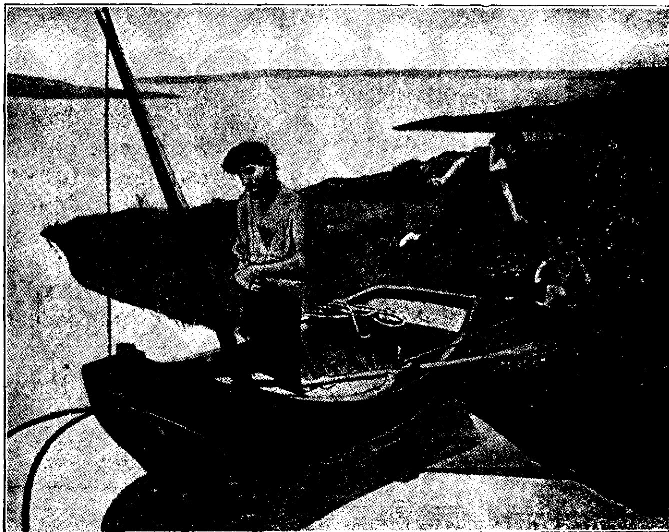
Napisala Zlata Cvitanić

U malom gradiću Suri sve se uskomešalo. Obavljeno je naime vjenčanje gostioničareve kćerke. Otac, imućan čovjek, pozvao je na gozbu mnoge prijatelje i znance.

Među prijateljima domaćine nalazio se i posjednik Fedor Mihajlov, čiji je posjed bio udaljen nekoliko vrsta odatle. On je stigao sa starim slugom Nikolom i poletio do mladog bračnog para, dok je sluga uveo saone u dvorište i isprezao konje.

Stari je Nikola kod njega služio od svoje najranije mladosti. Iz roditeljske kuće su ga prognali, pa ga je Fedorov otac uzeo k sebi. Kad se šest godina kasnije rodio posjedniku sin Fedor, tad je Nikola postao njegov vjeran zaštitnik i drug u igri.

Kad je Fedoru bilo 20 godina, umriješe mu roditelji. To je bio težak udarac za mladića. Ipak je smireno preuzeo sa svojim vjernim drugom upravu imanja.

SIROMAŠNI RIBAR
Naslikao P. de Šavan

Sad je Fedor bio već dugo oženjen i otac troje djece, a Nikola mu obavlja posao kočijaša.

Svadbena svečanost primicala se kraju, gosti su se spremali na odlazak. Narednog jutra htio je i Fedor otići.

Dok se Fedor opraštao sa domaćinama, Nikola je spremao sve potrebno za put. Još pozdrav i nekoliko riječi i lagana trojka odleti i ostavi doskora za sobom selo.

Dugo su se vozili; seoca i naseobine već su davno nestale u daljini. Oko njih se sterala pusta stepa. Dok je Fedor umotan u krzno drijemao, gledao je Nikola oštrim okom oko sebe. Slutio je neku opasnost. Znao je, da su u posljednje vrijeme gladni stanovnici te pustoši, vukovi, napustili svoja skrovišta i približili se naseljima.

Ipak se danas briga njegova činila neosnovana. Trojka je jurila i nosila ih domu. Još malo i bit će na cilju.

Kad odjednom starac se trgne.

Upravo stigoše do ravni obrasle niskim grmljem, kad sa strane iz guste šikare dopre do njih neki zvuk, koji starcu potjera kosu u zrak, duboko neko hroptanje, onda jasno prodirno zavijanje. Konji se propeše i kao divlji pojure naprijed.

Vukovi su im u tragu. To je vidljivo.

Nikola je teškom mukom držao konje na uzdi i okretao se natrag. Upravo ugleda, kako je čitavi čopor izgladnjelih zvijeri provalio iz guštare i pojurio za njima. Njegov glasni zov: »Gospodine, vukovi!« probudi gospodara. Fedor se zbunjeno digne. Posegne za oružjem, iako ga je samo jedan pogled na životinje uvjerio, da je njihov jedini spas u bijegu. Uze na nišan prvoga vuka, dva hica prasnu, a dvije životinje otskoče visoko u smrtnoj borbi.

Raširenih nozdrva, u smrtnom strahu jurili su konji dalje. U kratkim razmacima odjekivali su dobro ciljani hici.

Taj lov trajao je nekoliko minuta, kad Fedor sa užasom primijeti, da se udaljenost između njih i vukova smanjila. Svom snagom tukao je Nikola konje, tad posrne jedan od njih zastrašen i sruši se na koljena. Hitro skoči starac na zemlju i pomogne mu teškom mukom, da se digne, ali zadržavanje pospješi propast.

Ogromni stari vuk, koji je bio daleko pred drugima, skoči palome konju na vrat. Srećom uspije Nikoli, da ga udarcem obori na zemlju. Međutim se drugi vukovi naglo približavali.

Časak su počivali pogledi obojice muževa puni užasa jedan na drugome. Tad se na licu starca sluge pojavi izraz junačke odluke.

»Dodajte mi pištolj i nož,« vikne, »samo brzo, gospodine, brzo!« Omamljen i zbunjen pruži mu Fedor oružje.

(Svršetak na str. 427.)

BEZ DRUGOGA

NAPISALA ZLATA CRNČIĆ

Živimo u doba kriza, koje se progresivno roje: kriza novca, nezaposlenosti, kriza kazališta, literature, autoriteta itd. U njima je velika tragika, ali i komika, jer sve su kontradiktorne oprečnosti smiješne, a sadašnjica jest doba kontradiktornih oprečnosti.

Kriza je novca, a vrijednost se zlata umjetno snizava. Ljudi umiru od gladi, a bogate se žetve bacaju u vatru i u more. Što se više sve higijenizira, a ljudsko tijelo jača u znaku »u zdravom tijelu zdrava duša«, to se sve više s vida gubi zdravlje i vrijednost duše, a tijelo postaje samo sebi svrhom. Što se više ljudi discipliniraju kao članovi raznih socijalnih udruženja, to su ljudi sve više divlji i slobodniji u nepokoravanju višim duševnim i etičkim principima. Što se sve više širi »pučka prosvjeta«, to se jače osjećaju zla djela svih kategorija. Što se više stare »škole učenja« moderniziraju u nove »škole rada«, to djeca sve manje rade i znaju. Što su jači pedagoški zahtjevi oko individualiziranja, da se u djetetu nađu i usavrše njegove individualne sposobnosti na štetu pokoravanja općim etičkim idejama i moralnim principima, to čovjek sve više gubi svoj individualizam — svoju osobnu vrijednost i slobodu pretvarajući se u bezvrijedni atom socijalne gomile.

Što se više ističe načelo, da se djecu mora napunjati socijalnim dužnostima i obvezama: raditi ne za sebe, nego za opće dobro društva, to su ljudi sve egoističniji, nasilniji i nemoralniji. Novine donose tragiku bijede nezaposlenih, a u isto vrijeme i slave kao najveći triumf čovječanstva tvornicu, koja je tako savršeni mehanizam, da ne treba skoro nijednog radnika.

Govori se i radi se u teoriji za ideju vječnog mira, a u praksi nastaju ratne ekspozicije, a Nobelove mirovne nagrade dobivaju kemičari, koji imaju najveće zasluge za rat.

Prebogata je sadašnjica ovakvim kontradiktornim pojavama.

A gdje je njihov izvor?

Današnje drame »oduševljavaju« publiku, jer ugađaju materijalističkom raspoloženju čovjeka, a ipak rijetko koja oživi i u slijedećoj sezoni, jer nema u njima viših duševnih vrednota.

Nastala je borba sviju protiv svima, jer je materijalistički egoizam sa svojim časovitim ugodama, požudama i strastima postao središte, u kojem nema osjećaja ljubavi i požrtvovnosti za druge i vjere u duh i njegove energije.

U prosvjeti se previše materijalizira i teoretizira, a premalo se iznosi smisao i duh materijalnih i teoretskih zakona. Ima u svakoj prirodnoj znanosti i nešto više od zemaljske prirode. Ako je zemlja samo sićušna svemirska prašina, koja se pokorava višim općenitijim svemirskim zakonima i svrhama, onda i život na zemlji ima više, nematerijalne ciljeve.

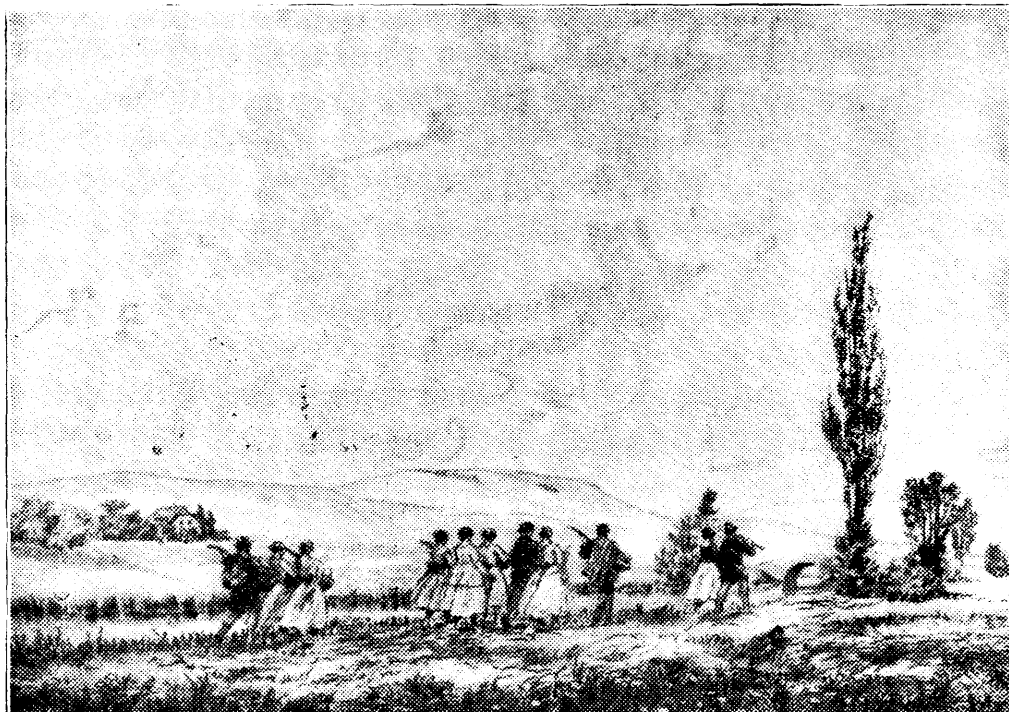
Za napredak kulture i svladavanje nižih i materijalnih strana u čovjeku imao je uvijek osobitu vrijednost — Duh.

A danas?

Sve današnje krize baziraju na krizi Duha. Dva su borca, junaka u drami čovjeka: materija i duh.

Danas se u svemu odviše zaboravlja na drugog junaka... na Duh.

Tragedija, što je proživljavaju današnji ljudi, mogla bi nositi naslov »Bez drugoga«.

IZLET U SVJEŽE JUTRO

Drvorez od F. Jakowskog

ZAPAD SUNCA
NA
NAŠEM
JADRANU

Foto Josip Arnerić

Priča o duši

Napisala Štefica Šimunec

Davno je tome, a bilo je u divnim nebeskim vrtovima. Cvalo je rajsko cvijeće i mirisalo mirisom opojnim i slatkim: grimizno crvene ruže uz snježno bijele liljane. Sredinom vrtova tekla je božanska rijeka, a tisuće njenih valova pjevalo je pjesme, sada snažne i duboke, sada otajstvene i mile poput slatkih zvukova harfa. Divne te čarobne melodije bijahu bez kraja i svršetka. Prastaro drveće uz obalu stopilo je melodijski žamor lišća s romonom srebrenaste rijeke. Tu bijaše duši domovina! Ali ona nije ništa ni osjećala ni vidjela. Sklopljenih vjeđa i zatvorenih očiju snivala je ona slatko bez ikakve brige u krilu Božjem, a stotine i tisuće njenih sestrica drijemalo je pokraj nje. Najednom prene se Gospod Bog, nježno se nadvine k duši te joj progovori:

»Ti si moja najveća dragocjenost, a ja sam tvoj otac. Ne zaboravi to! Treba da ideš na putovanje, kao i mnoge tvoje sestrice pred tobom. Danas je tvoj dan, zovu te sa zemlje i mame u duboki ponor. Dolje te čeka putnička halja, što sam ti je ja satkao, čuvaj je i pazi kao svoj amanet i vrati se opet. Krasote tvoje domovine uživat ćeš tada otvorenih očiju zauvijek. Uzmi putnički štap iz ruku svog Gospodina. Probudi se!«

Otac se prigne još dublje i poljubi dušu. Ona se prene i poleti prema nizini sve dalje i dalje spuštajući se sve niže i niže. Najednom osjeti, kao da je obavijena teškim ogrtačem, i tada otvori oči široko i začuđeno, još napola u snu: I gledaj — majka i otac dočekaše je veselo — raskriljenih ruku!

Žrtva

(Svršetak sa strane 425.)

»Tako, sad skočite hitro na moje mjesto!«

»Nikola!« krikne Fedor, kome grozna slutnja sijevne mozgom. »Što znače tvoje riječi?«

»Tiho, gospodaru, ne smijemo gubiti časa!« odgovori starac neobično sabran. »Zar da obojica poginemo? Zar nije dosta jedna žrtva? Vi imadete ženu, djecu ... ja sam sâm!«

Kod tih riječi sklopiše se Fedorove oči, ali mu Nikola nije dao vremena za razmišljanje. Silom utisne uzde u njegove ruke i reče:

»Zbogom, brate! Danas ti vraćam sve dobro, koje mi je tvoja obitelj učinila. Sad idi i ne ogledavaj se!«

Još jednom stisne Fedoru ruku, još jedan pogled — onda skoči sa trojke.

Napola lud od bola i tuge stigne Fedor do imanja. Odmah sakupi nekoliko ljudi i pojuri s njima natrag na mjesto borbe.

Ništa se nije moglo spasiti. Vukovi su nestali. Tiha i pusta pružala se stepa ...

Lov srdjela na otoku Lopudu

Napisao Kalist Perinić

Nešto prije zalaza sunca stigne na igalo (obalu) parun Đuro, da vidi, jesu li već svjećarice (barka sa fenjerom na karbid) pripravne, je li leut (velika ribarska barka) u redu, te je li mreža sa sterala (mjesto za sušenje mreže) skupljena i t. d.

»Jesmo li...!« zaviče parun Đuro ljudima oko svjećarice. Ovi završavajući zadnje poslove oko pripreme fenjera, karbida, vode i čišćenja gumenih cijevi, ozvaše se: »Pronti (spremni) parun Đuro.«

Izvukoše sidro, namazaše lojem štropove (uzla) oko vesla i zaveslaše prema određenoj »pošti« (mjesto za lov).

Vozikajući po tihome i uljanome moru, veselo su čekali, da čim prije stignu cilju. Kako se već pojavila prva četvrt mjeseca na nebu, bili su uvjereni, da je more puno »ploveće« ribe, srdjela, skuša i lokarada...

Sunce je već davno bilo palo u more, kad su Ivo i stari Marko stigli na određenu poštu. »Šijaj (vozi natrag) Ivo, da se orizontam (orijentiram),« reče stari Marko. Tada Ivo spusti kamen u more a na konop priveže tikvicu, koja im je u tamnoj noći bila znak za orijentiranje. Tu zaustave barku i zapale veliki fenjer na karbid. Velika snaga svjetlosti prodirala je na široko i duboko u more.

»Da zagrizemo nešto«, reče stari Marko.

»Pa eto na vrijeme smo,« odgovori veselo Ivo.

U čavrljanju baciše pogled i u more.

»Pića (riblja hrana, sitne morske životinjice) je dobra, kladim se večeras za deset kvintala srdjela,« reče stari Marko.

»Bogami, imaš pravo, pogledaj, već je tu riba,« skoči Ivo veselo na provu (čun barke), da po tikvici ustanovi, koji je kurenat (struja) u moru. »Još je rano za kurenat, more je mirno,« reče Ivo Marku.

»Nema ti sutra spavanja, biće posla, ako sve ovo (ribu) dovedemo,« obojica će u jedan glas.

»Gledaj jata srdjela a ima i lokarada. Kako im se prelijeva i odrazuje srebrena boja pod svijećom,« radosno će Ivo, koji je prvi put u svome životu vidio toliku množinu ribe u moru.

»Previše je nemirna, valjda ćûti promjenu vremena, kao i ja na leđima, pa se bojim, da je nestane...« zamrmlja u strahu stari iskusni ribar Marko.

Deseta je već davno prošla. Ostala družina sa leutom i mrežom već je stigla i čekala Markov znak priravna na postaji, odakle se imala velika mreža spuštati u more.

Kad je stari Marko, puhajući u veliki volujski rog dao znak družini na kraju, da je riba pod svijećom i da se »umirila«, zapali parun Đuro vatru na kraju. Stari Marko zureći desno lijevo, opazi vatru i dade družini znak, da se uputio...

»Na Sutmihajlu su,« reče Ivu, »tiho salpaj (izvuci) tikvicu — pa na vesla.«

Okrenuvši fenjer iza leđa, da im jakost svijetla ne priječi cilj, zaveslaše mirno prema vatri na kraju.

Ta ogromna masa jatâ ribe, koja je svojim srebrenim plaštem prekrivala more na dugo i široko, omamljena svjetlošću, skakućući uputi se za sretnim Markom...

Lađa svjećarica, pod vještim manevrisanjem Markovih i Ivovih vesala, lagano se kretala prema cilju — vatri na kraju.

»Marko, o, o, o — stari,« zaviče parun Đuro iz leuta.

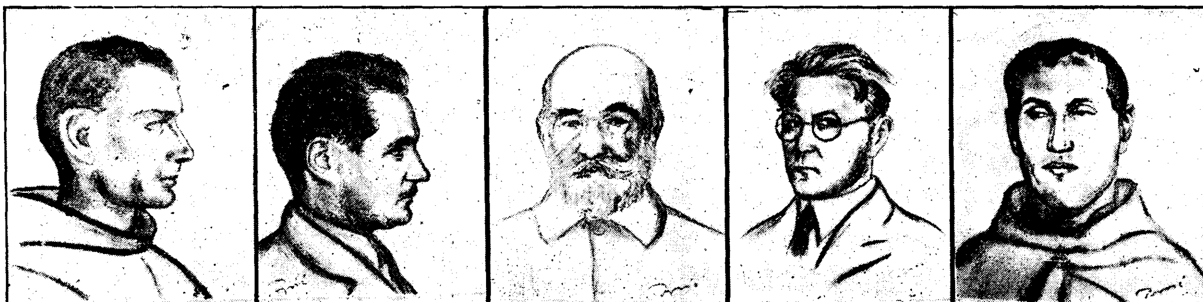
»Čuo sam,« odvrati Marko.

Na noge, družino! Ugasi vatru Pero! Riba je tu! Vi tri mlada skočite iz leuta. Opasati ćemo (svjećaricu) na uzu (konop) i pô,« upravljaše poslom parun Đuro. Družina, koja se bila bacila u leut, da malo zaspi, na parunov glas veselo skoči, te svak na svoj posao: Lijevi krak mreže, konop (uza), uz koji je privezana velika mreža, bio je već na kraju.

Šest jakih veslača otisne leut od kraja, vozeći po zapovijedi paruna sad jače, sad slabije, sad desno, sad lijevo.

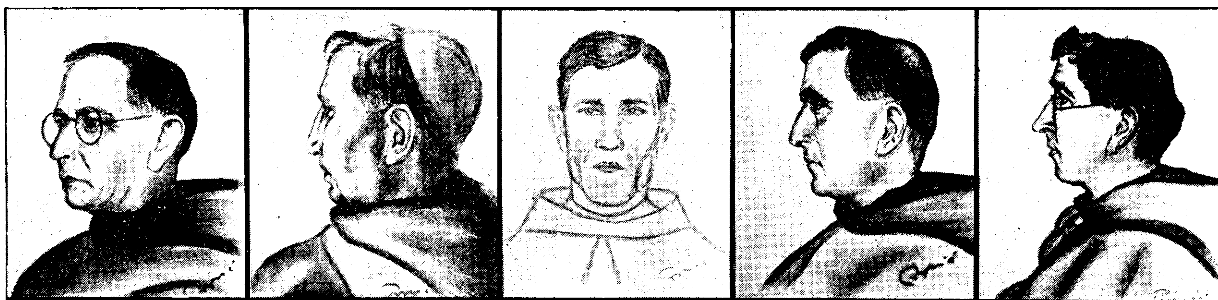
Parun Đuro i družina oko mreže, prekrste se i preporuče sv. Anti, da im lovina sretno do ruku dođe. Na daljinu od uze i pô, počeše spuštati prvi dio mreže u more, opkoljujući iz prilične daljine lađu svjećaricu sa bogatim lovom.

(Svršetak na str. 439.)

o. Dragutin Škunca — Marijan Fraizman — Dr Baldo Cviličević — Tomislav Prpić — o. Dominik Mavrović

PROFESORI FRANJEVAČKE GIMNAZIJE NA OTOKU KOD KORČULE

o. Dr Izidor Kamalić o. Leonard Mihalić o. Dr Vjekoslav Bandera o. Dr Ante Matijević o. Vjekoslav Bonifačić
PROFESORI FRANJEVAČKE GIMNAZIJE NA OTOKU KOD KORČULE

Franjevačka gimnazija na Otoku kod Korčule

Napisao Tomislav Prpić

Dalmatinsko-istarska franjevačka provincija Sv. Jeronima osnovala je svoju privatnu gimnaziju u Košljunu god. 1894. Ta gimnazija nije imala prava javnosti, te je služila franjevcima uglavnom za odgoj i spremanje redovničkog podmlatka, a radila je bez prekida sve do god. 1927.

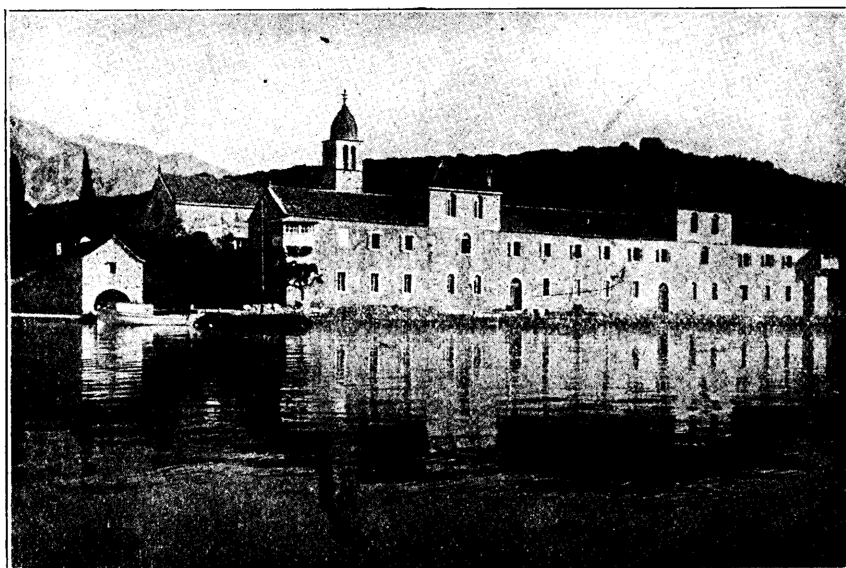
Uporedo s tom gimnazijom osnovala je ista franjevačka provincija isto takvu gimnaziju na Otoku (Badiji) kraj Korčule g. 1909., i to za četiri niža razreda, dok se četiri gornja razreda iste gimnazije nalaze u Dubrovniku kod Male Braće. Rad je u toj gimnaziji prekinut početkom svjetskog rata na tri godine i nastavljen 1917., ali nije dugo potrajao — samo godinu dana. Nastaje opet prekid — do g. 1922., a onda se iste godine obnavlja definitivno rad i traje bez prekida do danas. Gimnazija se u to sve više razvija, privlači bližu i dalju okolicu, podmirujući nastavne potrebe kraja primajući i eksterne đake tako, da 1924 g. dobiva pravo javnosti.

Sam Otok sv. Križa (Badija) smješten je vrlo slikovito u korčulanskom arhipelagu, između Korčule i Orebića. Na njemu se nalazi franjevački samostan Uznešenja Gospina, osnovan god. 1477., dok najstarija kronika zna za dolazak prvih franjevaca na otočić već god. 1392. Tim prvim franjevcima darovala je općina korčulanska isprva samo komad zemlje, a kasnije i cijeli otočić. Sama današnja zgrada samostana stoji od g. 1472., a crkva uz samostan posvećena je g. 1533., o čemu govori kameni natpis u njoj: Hanc Ecclesiam consecravit Rms Dns Nicolaus Niconitius Eps curculen. et stagnen. ad honorem Assumptionis S. Mariae Virginis gloriosissimae Matris Dei MDXXXIII die IX decembris Laus Deo Amen.

Od 1924. do 1931. god. postojalo je uz samostan i gimnaziju i sirotište, sve dok nije izostanak subvencije onemogućio opstanak te ustanove.

Danas su franjevci ovdje u toj klasičnoj gimnaziji razvili živ rad, pa u gimnaziju šalju roditelji đake nesamo iz okoline, nego i iz područja nekadanje košljunske gimnazije. Badijska je gimnazija prema tome nastavljač košljunske, pa bi na taj način ta franjevačka košljunsko-badijska gimnazija za dvije godine imala da zabilježi četrdeset godina svoga opstanka. Zbog vrlo povoljnih klimatskih i higijenskih uslova polaze tu gimnaziju sve više đaci i iz svih strana države, pa broj polaznika stalno raste. Na gimnaziji djeluje desetak nastavnika, od tih su trojica svjetovnjaci. Njihove slike ovdje evo donosimo.

Badijski su franjevci osim toga razvili veliku djelatnost u pogledu duhovne pastve u okolici, pa je taj mali otočić pravo malo prosvjetno središte i rasadište između Splita i Dubrovnika.

POGLED NA FRANJEVAČKI SAMOSTAN NA OTOKU KOD KORČULE

PROLJEĆE

ROMAN JEDNE OBITELJI
Norveški napisala Sigrid Undset
Prevodi Kruno Krstić (NASTAVAK.)

Dosadašnji sadržaj: Glavni junak romana Torkild Wegner bio je sin nesretne obitelji. Odgojen je s Rozom Christiansen, koju ljubi. No Roza otvoreno priznaje Torkildu, da ga ona ljubi samo kao drugarica i da čeka nekoga drugoga, tko bi u njoj pobudio onu pravu ljubav, koja vodi do braka. Torkild to prima sa samoprijegorom. Katkad mu se učini opasnim takmacem rođeni brat Axel, videći, kako Roza ne može da ga ljubi onako, kako to njegova ljubav prema njoj traži, pokuša, da se i sam istrgne iz vlasti te svoje ljubavi. Misli, da bi mu smirenje srca mogla donijeti Betzy. Ona mu se pokazuje sklona, ali u posljednji čas, kad je već pomišljao na zaruke i vjenčanje, Betzy mu izjavljuje, da polazi za drugoga, jer da Torkild s njom ne bi bio sretan; ona je uvidjela, da on sam sebe hoće da zavara, kako bi zatomio svoju ljubav prema Rozi, a ipak je na dnu njegova srca ta ljubav neizbrisiva. Torkild to rješenje ne osjeća teško. Nakon dugog vremena on se opet približuje Rozi i uoči Božića otkriva, da je njena ljubav prema Torkildu ipak ona, koju je tražila i čekala. Iza vjenčanja je njihov zajednički život tekao vrlo lijepo i ljubav između njih nije nimalo jenjavala. Vezu između njih je pojačalo dijete, koje oni neobično živo iščekuju da se pojavi na svijet.

III.

Koncem svibnja došlo je Rozino i Torkildovo dijete mrtvo na svijet. Za vrijeme poroda, koji je bio težak i dug, bilo je još živo, ali liječnik nije sasvim stalno znao, da li je još živjelo u času, kad je porod svršio. Bio je to velik, lijep dječak, ali su svi pokušaji da ga ožive ostali bez uspjeha.

Čim se Roza probudila iz narkoze, zaželjela je da vidi dijete. Liječnik i primalja rekoše joj, da dijete spava u Torkildovoj sobi te da će ga moći vidjeti kad se probudi i kad se ona sama ispava.

»Torkilde!« povika ona odjednom. On je stajao, ne gledajući je do nogu kreveta i sav se stresao, kad je ona viknula njegovo ime. »Dođi, molim te, ovamo,« reče ona neobično oštrim

SIGRID UNDSET

glasom. On pristupi k njoj, poklekne uz čelo kreveta i položi čelo na njenu zgrčenu ruku. »Što se je dogodilo?« upita ona istim glasom kao prije. »Zar se što zlo desilo? Ja na tebi vidim, da nešto nije u redu...«

»Ne, sada samo vi lijepo počivajte i spavajte. vrijeme je, da se ispavate, draga gospođo Christiansen,« čuo se vedar poslovni glas liječnika. »I vašeg muža valja da pustite na miru. I on je već prilično umoran. A vi, Christiansen, zaželite sada lijepo vašoj gospođi laku noć... momentano nije dobro ni za vas ni za gospođu da se uzrujavate. Kad budete sutra ispavani, moći ćemo se dalje razgovarati.«

»Torkilde,« reče Roza kao da nije ni čula doktora. Njen glas prisili ga, da je pogleda.

»Nije živo,« reče on i sakrije ponovno lice u jastuke. Ona ne reče ni riječi, nego samo okrene glavu na stranu. Nije se ni pomakla, kad je on ustao i izašao iz sobe.

Liječnik je išao za njim i psovao; ta on bi trebao da zna, da njegovoj ženi sada treba mira i da joj svako uzrujavanje škodi.

Torkild nije znao, što da odgovori. Znao je samo, da joj je morao ispuniti želju i kazati istinu.

Ta što su svi ti strani ljudi: doktor, primalja i bolničarka znali o njemu i o njoj? Bila mu je muka da bude uz te ljude, da ih sluša i da im odgovara. Ali kad bi pomislio na dan, kad će Roza i on opet biti sami, činilo mu se, da mu srce staje od muke i bola i duša zazivlje Boga, moleći Ga, da se smiluje.

Sutradan ujutro, kad je sestra otišla na počinak i Torkild sjedio sam pokraj Roze, zatraži ona odjednom da vidi dijete. Ona je prilično dobro provela noć i spavala šest sati, ali od časa kad se probudila nije progovorila ni riječi osim što je primalji i sestri odgovarala na upite. Torkild je ustao i na čas se ukočio, ne znajući što da uradi.

»Ta ti znaš, da ga moram vidjeti,« prošapta Roza tihim tužnim glasom. »Bar ti bi to morao da razumiješ. Najradije bih da ga vidim, kad ovdje nema nikoga osim tebe.«

Torkild prođe kroz sobu u kupaonicu, gdje je malo mrtvo tijelo ležalo u jednoj košari. Sestra ga je bila oprala i samo zamotala u nov bijeli vuneni pokrivač.

Kad se Torkild povratio, pokuša Roza da se pridigne u krevetu. On htjede da je u tom spriječi, ali ona ispruži ruke. I tada on postavi dijete u majčin naručaj.

Torkild se ukoči i zanese u taj prizor. Bio je kao uzet i nije mogao da odvrati očiju, premda mu se na pogled srce kidalo od tako strašnog bola, da ni sam nije znao, kako može da ga podnese. Bilo je to ono isto čuvstvo, koje je osjetio jučer, gledajući je, kako neizmjerno trpi. Čitavo se njegovo biće bunilo, vikalo: to mora da

Treba htjeti

Nikad se nije više govorilo o »kulturi ličnosti« nego danas, a nikad se nije manje nego danas njegovao osnovni uslov ličnog života: snaga htijenja. Samo obilje različitih sposobnosti još ne stvara »ličnost«; šta više mnogostrana darovitost najlakše upropašćuje ličnost, ako nema zbirne snage htijenja, koje je svijesno svoga cilja.

Kako je nemoćna, kako besplodna naša najskromnija želja, kad nemamo najjednostavnijeg početka htijenja!

Kad je jednog velikog sredovječnog mislioca njegova sestra na samrtnom odru zapitala, što da radi, da postane sretna, on joj je odgovorio:

»Treba htjeti!«

svrši... a ipak je znao, da njegova pobuna ništa ne koristi. I sada je kričalo njegovo tijelo, njegova krv, da on ne će da to podnese. Ali je znao da tu ne pomaže, što on ne će...

Roza je uzela malo golo tijelo u naručaj i nježno ga prekrila pokrivačem sve do lišca. Jednu je ručicu položila na svoje grudi i skrila je svojom rukom; ljubila je glavicu pokrivenu crnim pahuljicama, oči, koje nisu nikada ugledale svijetla, usta, koja nisu nikada disala. Zatim je uvukla ruku pod pokrivač i on je znao, da ona miluje nepokretno, hladno tjelešce, mrtve ručice i mrtve nožice.

»Je li da je zlatan, jako zlatan?« upitala je tiho i onda udarila u očajan, gorak plač.

»Rozo . . .«

»Da li takva mala stvorenca pokapaju na groblju?« upita ona malo zatim iznemoglim glasom.

Prošlo je neko vrijeme, dok se on toliko svladao da je mogao da odgovori:

»Telefonirao sam u grad. Položit će ga u grob tvoje majke. Pomislio sam, da će ti se ta ideja svidjeti.«

Malo iza toga reče ona nešto mirnije:

»Znaš li, gdje su ostale one stvari, koje sam izvadila kad sam oboljela? Pogledaj, molim te, nisu li možda na divanu. Bile su zamotane u jednu krpu... donesi mi ih, molim te, ovamo.«

»Rozo . . .,« molio je on.

Ali ona poče da oblači djetetu košuljicu.

»Rozo, draga, dobra moja Rozo, ne smiješ se toliko micati.«

»Hoćeš li mi malko pomoći?« molila je ona. »Mama hoće da sama odjene svoje zlato... mama i tata...« Ona opet udari u nesuspregnut jauk i plač, ugura glavu u jastuke i stade da jeca.

Malo zatim ona ipak nastavi da oblači dijete. Torkild joj je pomagao drhtavim rukama, zaklinjući je u duši, da i sebi i njemu prikrati tu muku...

»Hvala ti. Otvori sad molim te predzadnju ladicu u spremci... odmah gore na vrhu ima jedna bijela haljinica plavo obrubljena...«

On je donio haljinicu i pomagao joj, da je navuče na mrtvo dijete. »Ona kopa po rani« — pomisli on — »kopa hotimice po svom i po mom srcu. A ja se ne usuđujem, da je u tome spriječim. Ne usuđujem se, jer znam, da ona hoće... i mene... da muči.«

»Moj mali, dragi, slatki dječačiću... Ah Torkilde,« naricala je ona opet gorko plačući. Je li, da bi i ti htio, da je živio... bar nekoliko sati, bar dva tri dana... bar malo da je živio, pa da smo ga onda i izgubili...«

On stisnu zube da obuzda suze. Radi nje se morao svladavati te samo kimnu glavom.

(Nastavit će se.)

KONGRES U OGULINU

Onome, koji čita izvještaje o ovogodišnrim euharistijskim kongresima po domovini, ti prikazi će izgledati nešto pojačano hvaljenje. Međutim tačno je, da pero potpuno zataji, kad hoće da dade pravu sliku onog vjerskog oduševljenja koje se vidi na tim kongresima. To su izlivi duša, punih sreće i zahvalnosti Kralju — u malenoj bijeloj hostiji. Ovu godinu 1933. mi Hrvati možemo slobodno nazvati godinom euharistijskih kongresa. Da, još ni jedne godine dosada nije iskazana u različitim mjestima naše domovine tolika čast i slava svojevoljnom Utamničeniku Ljubavi. Euharistijski pokret je u svim hrvatskim krajevima općenit i nema toga kraja, u kojem se ove godine nije dosada ili se ne će slaviti euharistijski kongres. Poslije Sarajeva obavljen je euharistijski kongres u Ogulinu. Doista uz manje učešće i manjem opsegu, ali ne manjem oduševljenju. Centar je pažnje bio hrvatski metropolita, preuzv. Dr A. Bauer, koji ni ovu priliku nije propustio a da se približi što više narodu i s njime zajedno uzveliča Boga u Presv. Euharistiji i zahvali Mu za dosadašnju pomoć u vođenju povjerena stada, a ujedno da se preporuči za unaprijed. Osim nadbiskupa Bauera kongresu su prisustvovali krčki biskup preuzv. g. dr J. Srebrnić te senjski kapitularni vikar msgr. dr Starčević uz mnogo drugih uglednih crkvenih i civilnih ličnosti. Govornici na kongresu su govorili o Euharistiji i Crkvi i njihovim ulogama u današnjem ljudskom društvu. Među ostalim obredima osobito je vrijedno istaknuti veličanstvenu procesiju. Tom prilikom se davao Calderonov misterij »Tajna sv. mise«. Hrvatsko pjevačko društvo »Klek« i pjevačko društvo sv. Trojice iz Karlovca su povećali svečanost svojim glazbenim priredbama. Tako dobro uspjele crkvene slave kao ovogodišnji euharistijski kongresi dokazuju, da sav narod uza svoje duhovne pastire shvaća njihovu veliku ulogu u duhovnoj kulturi, koju te slave neizrecivo jačaju i utvrđuju. Naša slika u sredini prikazuje pontifikalnu sv. misu za vrijeme kongresa.

PONTIFIKALNA SV. MISA NA EUHA

Lijevo: NJEMAČKI KANCELAR VON
PREDSJEDNIK HERIOT NA K

Desno: NAJSTARIJI SIN ŠVEDSKOG P
ADOLF ZARUČIO SE S PRINCEZOM SI

DVORANA, U KOJOJ SE ODLUČUJE O SUDBINI EVROPE,

nalazi se u dvorcu Hotel Ouchy kod Lausanne, a u njoj su se održale konferencije o reparacijama

KORINTS

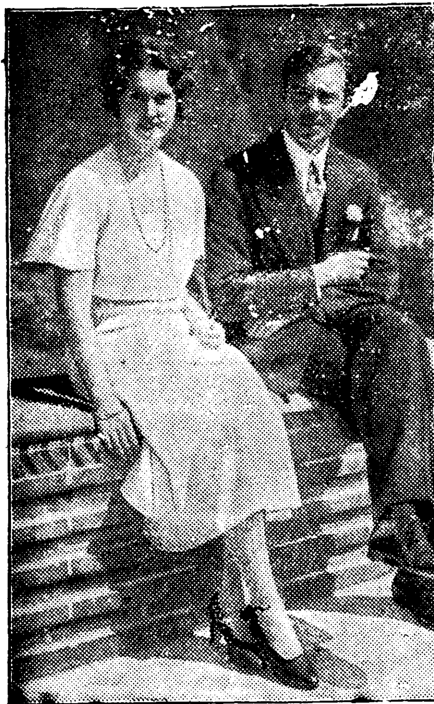
koji spaja Egejsko i Jonsko mor
jed odrona obale, no

...ISTIJSKOM KONGRESU U OGULINU
...APEN I FRANCUSKI MINISTAR
...NFERENCIJI U LAUSANNI
...IJESTOLONASLJEDNIKA GUSTAV
...BYLLOM SACHSEN-COBURG-GOTHA

...KI KANAL,
..., bio je neko vrijeme zatrpan usli-
...ada opet služi prometu

ČAROLIJE S KOZOM

Danas se redovno misli, da je čarolija skoro potpuno nestalo. Međutim među jednostavnim slojem naroda na selima čarolije i vjerovanje u takve moći još postoje, a u gradovima se isto nastavlja samo tek u drugim oblicima. Mnogi vjerovanje prostodušnog naroda u čarolije izrabljuju u svoje lične svrhe, da tako uzmognu jeftino doći do dobre zarade. Dakako da je svega toga danas mnogo manje nego li prije, kad su se neki učenjaci time bavili iz pravog uvjerenja, da će jednom na taj način uspjeti postići nove neviđene uspjehe. Među tima se i danas mnogo spominju oni, koji su nastojali na razne načine da naprave pravog, živog mladića, zvanog »homunculus«. Da tih još i danas ima potvrđuje slučaj, koji se dogodio u noći između 18. i 19. lipnja na Brockenu, brdu u Harzu. Neki engleski psiholozi su našli u starim knjigama, da su na tom mjestu pred 600 godina meštri »crne magije« iz kozlića napravili mladića — »homunculus-a«. Grupa tih psihologa sa g. Price-om na čelu i nekoliko stotina znatiželjnika sastali su se tačno u pola noći na spomenutom brdu. Tačno po starom receptu zapalili vatru, uz nju postavili kad, malenu kozicu (kandidat za mladića, »homunculus-a«), koja je polivena rumenim ranjskim vinom, namazana čudotvornom pomašću (spremljenom po propisu magije) i na koncu je pokrivena bijelim velom od jedne djevojke. Mnoštvo se naokolo guralo tjeskobno očekivajući novo čudo. Sve je po receptu izvršeno i kad je djevojka podigla koprenu, vidjeli su svi — kozlicu, koja zbunjena nije znala, kamo će. Dakle koza je ostala koza. Dakako da je pokus izvršen samo da se praznovjerni ljudi uvjere o nemogućnosti, da se može iz životinja stvarati ljude po miloj volji. Upravo nevjerojatno izgleda, da još danas ima takvih ljudi, koji se u »vijeku krize« bave tim čisto nepotrebnim i upravo smiješnim pitanjima. No to je samo još jedan dokaz da i kod njih osim sveopće gospodarske danas postoji još prava duševna kriza, koja je zbilja vrijedna sažaljenja. Naša slika na dnu strane prikazuje taj prizor u noći između 18. i 19. lipnja ove godine.

POKUS PRETVARANJA KOZE U ČOVJEKA PO RECEPTIMA STARE MAGIJE

izvršila je nedavno tačno u pola noći jedna grupa engleskih psihologa, no naravno bez uspjeha

G R A M O F O N

KULTURA I GRAMOFON.

Vrlo je interesantno promatrati nastojanje čovjeka u historiji, da jednom dane osjetne oblike sačuva i ovjekovječi. Prvo zadovoljenje toga instinkta očuvanja postignuto je na području vidnih opažanja još u davno doba predhistorije u slikama, relijefima i kipovima, koji su resili spilje, prvo zaklonište naših praotaca. U čitavom razvoju likovnih umjetnosti možemo uz stvaralački momenat posebno motriti i težnju da se na što savršeniji način utjelove, materijaliziraju nestalni i promjenljivi doživljaji oka. Na području slušnih osjeta počinje očuvanje posrednim načinom, putem glasovnog pisma. Pismo je (kao i kasnije nastali znakovi za glazbu, note) upućeno na reprodukciju koja znači ponovno zvučno stvaranje — tek shematski određeno konvencionalnim znakovima. Tu nema izvorne, osjetno vjerne obnove doživljaja.

U 18. i 19. vijeku je nekoliko izuma rad oko očuvanja osjetnih oblika uvelike usavršilo i olakšalo. Na vidnom području dobivamo fotografiju i film, a u akustičnom gramofon. Dok je fotografija samo mehanizirala (uz isključenje umjetničkih pretenzija) nekadanji rad slikara — konzervaciiu jednog statičkog (dakle umjetno zaustavljenog) vidnog doživljaja, dotle film i gramofon donose nešto novo približujući se životnoj, prirodnoj dinamici doživljaja oka i uha.

Kao materijalni, mehanički konzervator zvučnih oblika — govora i muzike — u njihovom neposrednom, jednom danom obliku, gramofonska ploča bila je od svog postanka značajno kulturno sredstvo. Gramofonska ploča pružila nam je mogućnost da takoreći vječno sačuvamo život ukoliko je on domena uha. S gramofonskih ploča — onih, najstarijih — čujemo još i danas glas nekadanjih korifeja opere, Adeline Patti, Nellie Melbe, d'Andrada i slušajući ih možemo da se uživimo u epohu jedne visoke pjevačke kulture. Mrtvi Caruso živi na tim pločama u svojim divnim »napolitanama«, nedavno isfućkana Galli-Curci pjeva s njih najljepše kreacije svojih mladih, priznatih dana. Kad mnoge filharmonije, zborovi i virtuozi budu samo imena u historiji muzike, lagane pločice ebonita davat će tim imenima život i ljepotu.

Nesamo umjetna, nego i narodna muzika našla je u gramofonskoj ploči svoje zaklonište od razornog zuba vremena.

U novije vrijeme upotrebljena je gramofonska ploča i kao sredstvo obuke u svim onim naučnim granama, koje su pretežito upućene na akustični doživljaj. Danas već postoje ploče, s kojih učenici uče vjeronauk, povijest, zemljopis i t. d. Posebno mjesto među tim »pločama-učiteljima« zauzimaju one, koje služe učenju raznih jezika. U pomanjkanju dodira sa živim govorom, one su najbolje sredstvo za privikavanje uha na osobine i glasovnu strukturu nekog jezika. Nema sumnje da će obuka putem gramofonskih ploča vremenom zauzeti više maha, uzme li se u obzir, da je t. zv. akustični tip pamćenja (tip čovjeka, koji najlakše pamti ono, što je čuo) vrlo brojan među učenicima.

U kombinaciji s filmom (premda postoji i drugi t. zv. proces reprodukcije zvukova t. zv. fototonski proces), dala je gramofonska ploča sredstvo, da se vidni doživljaji poprate istodobnim zvukovima i glasovima, čime je stvoren tonfilm.

Spomenuli smo neke kulturne grane, u kojima se već danas gramofonska ploča pokazuje kao vrlo važan faktor. S vremenom će ona bez sumnje naći i mnoge druge primjere, što s pravom možemo očekivati iz činjenice, da su slušni doživljaji — nakon vidnih — najvažniji za razvitak i usavršenje našeg duševnog života. Da li će ona pri tome ostati »ploča« ili će poprimiti koji drugi — praktičniji i jeftiniji oblik, to je pitanje tehnike. Već danas imamo pokušaje, da se skupi i krhki ebonit zamijeni na pr. običnom papirnatom vrpcom, a i sama »ploča« reducirana je na tanku naslagu smole prevučenu preko kartona.

K. K.

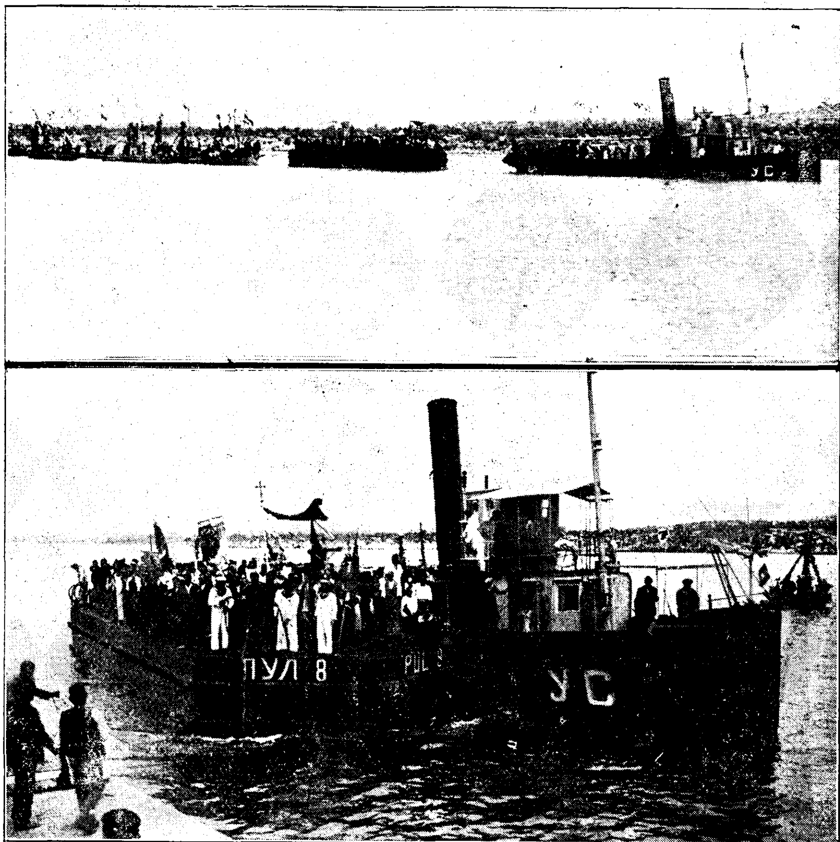
PROCESIJA NA LAĐAMA U VIŠKOJ LUCI

Sa ovogodišnje proslave blagdana sv. Antuna, kojoj je prisustvovao i hvarski biskup Mons. Miho Pušić

PROCESIJE NA LAĐAMA

Opće je poznata pobožnost, koju naš narod goji prema sv. Antunu Padovanskom, te svečanosti, kojima narod slavi njegov dan. Ove godine je njegov dan proslavljen tim svečanije, što je s tim danom združena i proslava sedamstote godišnjice Svečeve smrti. Mnoga mjesta u domovini su proslavila taj god na nezapamćen način. Tako na slici desno vidimo takvu procesiju na Krapnju kod Šibenika, koja je zaslugom franjevaca uz veliko učešće naroda izvanredno uspjela. Osim procesije obavljene su i druge pobožnosti u čast velikog čudotvorca, ali je bez sumnje sve nadmašio pobožni ophod naroda morem, koji je za gledaoce bio veličanstven prizor i svakome ulijevao u dušu osjećaj pobožnosti prema Svecu, sluzi Kralja neba, zemlje i mora. Ne manje uspjela proslava je priređena na Visu, čuvaru našeg Jadrana i naših vjekovnih tradicija. Na lijevoj strani se vidi isto tako priređena procesija na lađama. Proslavi i procesiji prisustvovao je hvarski biskup preuzv. g. M. Pušić, rođeni Višanin. Narod je bio oduševljen te je u prisustvu svog Nadpastira odao pjevanjem oduška srcu pobožno prisustvujući priređenim obredima i dokazujući vjekovnu vjernost vjeri svojih otaca.

KAZALIŠTE

OPERETA »POLJAČKA KRV«.

Nakon stanke od 10 godina davala se u Narodnom kazalištu u Zagrebu 24. svibnja nanovo uvježbana opereta »Poljačka krv« od Oskara Nedbala na libretto Lea Steina. Kao što je nanovo uvježbani Albinijev »Barun Trenk« primljen od zagrebačke publike istom ljubavlju i zanosom kao pred dvadeset godina, isto je tako ponovno primljena s oduševljenjem »Poljačka krv«: dokaz, da prava muzička umjetnost preživljuje vrijeme i modu. Moguće je tome nešto pridonijelo i to, što je Nedbal bio tako blizak našem narodu i veliki njegov prijatelj, a k tome i pijetet prema umjetniku, koji je nedavno tako tragično svršio baš u Zagrebu, gdje je sam prije dvadeset godina dirigirao premijeru svoje operete.

U muzici ove operete opaža se stalno naviranje jazza i modernih plesnih ritmova. Međutim uza sve to Nedbalova je muzika puna prijatne melodijoznosti, koje čar neposredno djeluje na slušača, a vrhunac toga je postignut osobito u trećem činu u pjesmi žetelaca, koja uz veličanstveni prizor ostavlja u gledaocu duboki dojam.

Sadržaj, iako pisan pred dvadeset godina, vrlo je zanimljiv i uz vrlo živu i pristojnu komiku zabavan. Mladi poljski grof Boleslav živi u Varšavi na studijama vrlo razuzdano i raskošno, dok mu imanje potpuno propada. Odbija da se oženi kćerju Pana Zarembe Helenom, za koju njezin otac veli, da će mu sigurno spasiti gospodarstvo. On se zaljubljuje u opernu balerinu Vandu, ali ipak najposlije pristaje, da primi u kuću mladu seosku djevojku kao gazdaricu. Ta djevojka je bila sama Zarembina kći Helena, koja se iz ljubavi za njim na to odvažuje. Svojom odlučnošću i prostodušnošću uspije spasiti imanje, a usto se i Boleslav u nju zaljubi te, iako ju je prije bio prezreo, sada se izmiri i u veselju žetve Helenina ljubav pobjeđuje.

Opereta se davala skoro u potpuno novoj podjeli uloga. Boleslava je igrao poznatom vještinom M. Šepec uz V. Misitu kao Helenu, koja je groteksne momente nešto suviše naglašavala, te je njena uloga izgledala ponešto temperamentnija. Pana Zarembu odlično je igrao D. Dubajić, a tenora Popiela V. Majhenić dobro i ponešto odviše vjeran svojem poznatom načinu kretanja i govora. Ostale su uloge igrali gđe M. Žličar, Plivelić, Tomašić i gospoda Oberski, N. Bogdan, Vranicki, Matošević i Šlivak. Režiju je vodio H. Binički uz dirigenta O. Smodeka, koji je time nastupio u opereti i djelo savjesno uvježbao. K. M.

DRAMA »NA TANKOM LEDU«.

U lipnju o. g. zagrebačko je kazalište iznijelo premijeru drame »Na tankom ledu«, koju je napisala Verka Škurla-Ilijić. Drama je napisana u tri čina s predigrom i epilogom. Predigra je posve nepristojno iznesena i moglo se mirne duše prekrižiti, kao što se moglo prekrižiti i više drugih razvučenih i neorganski nabacanih stvari iz same radnje. Protagonista drame je krvavi mesar Vule Sekula, bahati kolerik sa buktećim nagonima, od koga je odbjegla prva njegova žena. Živi kao uklet u kući sa Tomanom, koja mu je rodila neželjenu kćer, i sa kretenom Lazarom, u kojemu jedinome vidi utjelovljenje dobrote i plemenitosti. Luta bezglavo i trga nož, da zakolje Tomanu, ali ga uvijek priječi od zlodjela Lazareva pojava. A na koncu će stradati od ruke Tomane, koja je izgubila sa preminulom kćerju svaki osjećaj i svaku bojazan i koja u rušilačkom svom bijesu hoće i da svog brata Lazara objesi i svu kuću zapali. Na njegov odar dolazi ljubljena njegova prva žena, koja je davno bila od njega odbjegla i koja više nije mogla odoljeti svojoj čežnji i ljubavi. Nad svakom se osobom i nad svim zgodama prevukao neki čudnovati fatum, koji im nesmiljeno diktira tok, a u svim dušama bukti i vlada nešto muklo, brutalno i tamno, što su se neki usudili nazvati »rasnim«, a što zapravo jedino u njima postoji. Međutim svi ti glavni naši »rasni« tipovi iz »Tankog leda« nose u sebi nešto patološkoga, što se ne bi tako na laku ruku smjelo pripisati jednoj rasi, a pogotovu ne vlastitoj. — Režiju je vodio Hinko Tomašić, redatelj mariborskog Narodnog Gledališča, koji je uložio mnogo mara, da svi mogući efekti, kojima pozornica raspolaže, dođu do primjerene upotrebe. L. P.

ŽENSKI SVIJET

Prava kraljica. U Parizu postoji žena, koju nazivaju »kraljicom«. A i spravom, jer je na glavi imala gotovo sve evropske krune. Zaposlena je u najvećoj draguljarskoj radnji te se tu najviše izrađuju i popravljaju skupocijeni nakiti. Kadgod stigne narudžba za novu krunu ili za popravak krune koje od evropskih kraljica ili princesa, najprije se kruna postavi na glavu te »gospođice kraljice«, da se vidi, kako stoji kruna na glavi.

Junačka žena. To je ime zavrijedila 67-godišnja sestra Bernarda Lowel. Za požara, koji se dogodio u školi sestara u Hawthorne u Americi sva su djeca bila spašena. Junačku sestru je zadesila smrt, dok je pretraživala sobe htijući se uvjeriti, da li su sva djeca spašena.

Žene avijatičarke. Sve svjetske novine su pisale o američkoj avijatičarki Ameliji Earheart, koja je dama preletjela Atlantski ocean iz Amerike u Evropu, ipak malo tko zna, da u Sjedinjenim Državama postoji i ženski avijatičarski puk. Puk je osnovan u Washingtonu prije godinu dana, a sačinjavan je od ženskih školovanih pilota i avijatičara sa praksom. Komandant puka je gospođa Remej, poznata američka avijatičarka. Puk ne bi učestvovao, osim u prijekoj nuždi, u borbama za vrijeme rata, nego bi vršio zračnu službu za snabdijevanje namirnicama, prenos ranjenika itd.

Žene — detektivi. Nedavno je komandant njujorške policijske momčadi raspisao natječaj za žene — detektive. Vlada potpuno uvjerenje, da će ženske i tu službu odlično vršiti, dapače i bolje od muškaraca.

Gospođa Hoover se nedavno pri svečanom primanju pojavila u bijeloj pamučnoj haljini. Etiketa o haljinama za svečanosti bila je i u Americi vrlo stroga. Gospođa Hoover je time potakla američke žene da troše domaće pamučne proizvode. Posljednja je tako smjela bila žena predsjednika Lincolna.

Glumica ide u samostan. Prošlog mjeseca je u Parizu obavljena jedna ceremonija, o kojoj se vrlo mnogo govorilo u umjetničkim krugovima Pariza. Toga je dana mlada lijepa i općenito obljubljena glumica Yvonne Hautin primljena po kardinalu Verdieru u samostan benediktinki i uzela ime sestra Maria Yvonne. Kao članica »Comedie Française« već je dvije godine nastupala na ovoj najslavnijoj francuskoj pozornici i stekla lijep glas, kad je konačno uvidjela da je njezin pravi poziv redovnički. Njezini umjetnički drugovi se nijesu niti najmanje začudili njezinoj odluci, jer su poznavali njezinu veliku pobožnost. Tako je ona stupila u novicijat i konačno položila zavjete.

Obred je obavljen uz golemo učešće umjetničkih krugova. Prisutni su bili svi članovi »Comedie Française«, kao i direktor. Između ostalih bila je i slavna Cecil Sorel. Dirljiv obred primanja nove redovnice vrlo se dojmio brojnih umjetnika, pošto je ovaj obred jedan od najljepših u katoličkom obredniku.

Ženske u politici u Rusiji. Iako se u Rusiji teoretski naglašava ravnopravnost ženske sa muškarcem, ipak nema mnogo ženskih na vodećim mjestima. Jedina ženska, koja se domogla naslova narodnog komesara, jest Valentina Jakovljeva, komesar za financije. Druga je Pavlina Voronova, namjesnica komesara za industriju. Osim njih ima nekoliko ženskih u odsjecima različitih komesarijata. Posebno mjesto zauzima Nadežda Krupski, Lenjinova udova, tajnica u prosvjetnom komesarijatu. Osim njih isticala se u ruskoj državnoj upravi Rozalija Zemljačka-Samojlova, koja je pratila Lenjina i Krupsku na putu u Sibir, a usto uživa veliko poštovanje, koje je stekla izvanrednom energijom i odlučnošću. Lenjinova sestra Marija Uljanova proslavila se kao novinarka, koja je dala ruskom novinarstvu značajni novi pravac. Kao diplomatkinja se ističe Aleksandra Kolontajeva, koja je poznata i kao spisateljica.

CVJEĆARSTVO

TULIPANI

Koncem proljeća cvate divlji tulipan u našim šikarama na rubu šume, jednomanjastim žutim, na vanjskoj strani zelenkastim, mirisavim cvijetom. Svake će godine na istom mjestu u to vrijeme protjerati, budući da u zemlji ima podzemnu stabljiku, jajoliku lukovicu sa smeđim ljuskama.

Oko 50 vrsti tulipana raste u srednjoj i južnoj Evropi, u srednjoj Aziji i Japanu. Kako je cvijet lijep, već ga odavna uzgajahu kao ukrasnu biljku, osobito u Turskoj. Tulipan je turska riječ i znači čalma, sarak, a u Perziji kažu toliban. Osobito se lijepo ističe Tulipa suaveoleus — miomirisni tulipan svojim živobojnim cvjetovima, koji potiče iz okoline Kaspijskog mora, pa turski tulipan — Tulipa Turca, koji ima velike žute ili crvene cvjetove, često su cvjetovi puni. Ljepota tih cvjetova ponuka god. 1544. poslanika cara Ferdinanda u Carigradu da pošalje lukovice tih tulipana u Evropu. I sada počeše uvelike uzgajati to cvijeće. Time stvoriše mnogo vrsti, već je u XVII. stoljeću bilo 140 odlika od miomirisnog tulipana. Osobito se tu istaknuše Holandezi (Haarlem), koji su znali stvoriti krasne odlike, za koje su plaćali i po 13,000 holandeskih forinti. Među tim nastalim vrstama se osobito ističe Tulipa Duc van Toll. Tako je nastao i vrtni tulipan — Tulipa Gesneriana, (po Konradu pl. Gessneru liječniku i prirodoslovcu u Zürichu, koji je živio u XVI. stoljeću), koji se prepoznaje po tome što ima glatko lišće i stabljiku, pa se danas također kod nas dosta uzgaja u mnogo odlika, sa žutim, bijelim, crvenim ili šarenim cvjetovima.

Lišće od tulipana miomirisnog kao i od rano cvatućeg tulipana — Tulipa praecox, je baršunasto dlakavo. Listići ocvijeća (perigona) od rano cvatućeg tulipana su zatubasti, crveni, bijeli ili ljubičasti. Tulipani se lijepo ističu u vrtovima u masama i lukovice se sade među travom ili opet u gredicama. Lukovice možemo ostaviti u zemlji ili se s njima postupa kao sa lukovicama zumbula. Uopće je postupak oko uzgajanja tulipana isti kao kod zumbula, samo za vodene kulture nije tulipan podesan. Za prisilnu cvatnju je podesan. Nemamo li vrt, tad zasadimo 4—5 lukovica oko 5 cm duboko u srednji lonac za cvijeće, pa ga stavimo na malo sjenovitije mjesto, dok ne protjera, onda ćemo imati lijepi ukras za sobu kad procvate.

Stjepan Gotvald.

KUĆANSTVO

O pranju vunenih i svilenih tkanina. Tamno obojene vunene tkanine peru se najbolje sa korom od jednog drveta koje raste u Americi, a dolazi u trgovini u obliku malih bijelih komadića drveta pod imenom kvilaja ili panama kora. Voda za pranje priredi se ovako. Pola kg kore namoči se u 10 l mrzle vode i ostavi se da stoji preko noći. Drugi dan sve se zajedno dobro prokuha, procijedi, razrijedi sa vodom i pere u ne odviše vrućoj vodi, već tako da ruka lako podnese toplinu. Svakako je bolje da se uzme mekana voda kišnica, nego tvrda bunarska voda.

Kod pranja nije potrebno nikakvo drugo sredstvo za čišćenje, jer kora sadržaje dovoljno sapuna, samo što se u toj vodi ne smiju prati tkanine svijetle boje. Vodi, u kojoj se roba ispire, doda se malo octa, da tkanina ne pušta boju, dok crne haljine zadrže lijepu boju, ako se kod pranja doda malo volovske žuči.

Kako da se branimo od muha? Da ne dođe muha na jelo, spremamo jelo u ormare, koji su sa sviju strana ograđeni gustom mrežom od žice, dok manje količine pokrijemo zvonom od žice. Ako imade mnogo muha hvatamo ih na ljepilom namazan papir. U smočnici, kao i u svakom prostoru, gdje dolazi mnogo muha, dobro je objesiti svježe lišće od rajčice (paradajza), jer miris toga lišća tjera muhe. Isto se tako uklanjaju muhe mirisu rezeđe, zato je dobro da to cvijeće držimo u sobi u vodi. Kod pranja prozora dobro je upotrebiti klorovo vapno, od kojeg također bježe muhe. Kraj teškoga bolesnika objesimo u blizini krpu umočenu u vodom razrijeđeni lizol, pa ga ne će napastovati muhe.

Mjedeno posuđe čisti se dobro sa iscijeđenim limunom namočenim u sol. Iza čišćenja treba posuđe isprati u toploj vodi i suhom mekanom krpom svjetlati.

Kako se najbolje peru svijetle svilene i vunene tkanine. Svijetle svilene i vunene tkanine peru se sa zelenim sapunom u kojem ima žuči. Ta žuč u sapunu čini da tkanina ne izblijedi. Jedan komad takvog sapuna rastopi se u tri litre vode zatim se prokuha i razrijedi sa neko četvrt litre vode. Voda ne smije biti odviše vruća. Vunene i svilene tkanine mogu se prati i sa ne odviše jakim sapunom, a vodi se doda ili volovske žuči ili salmijaka.

Svila se može prati i u benzinu. Benzina mora biti dovoljno na raspolaganju. Svila se ne smije rukama trljati već samo stiskati. Sa benzinom se mora uvijek oprezno postupati, da ne dođe do vatre.

Oprane stvari saviju se u čiste krpe ili plahte. Kad krpa upije vodu, oprana se tkanina razmota i suši rasprostrta na plahti, a ne smije se objesiti.

S. A.

MAJKA I DIJETE

MANE U GOVORU KOD DJECE.

Govor neprekidnim vježbaniem postaje automatska vještina. Vježbanje u govoru čini djetetu zadovoljstvo. Dijete uživa u svom napredovanju i to ga potiče na daljnje vježbanje. Nešto slično opaža se i onda, kad dijete uči da ide, i tu se dijete vježba sa radošću. Obje te vještine (govor i hodanje) vrlo su važne za život.

Teškoće, koje treba svladati pri prvim pokušajima u govoru, doskora sasvim izostanu. Dijete ne mora da upravlja svoju pažnju na izgovor glasova. Proces se počne da vrši čisto mehanički: Ono, što smo nekad učili s mnogo teškoća, vrši se sada sasvim glatko i gotovo nesvijesno. No i one rđave navike, koje se ponekad pri vježbanju lako potkradu, postat će također »mehaničke« i nesvijesno će iskakati na površinu, ako im se odmah u početku ne stane na put. Tako je i kod govora. Rđave navike pri savladavanju govora mogu da dovedu do raznih poremećaja u glasu i govoru.

Već kod dojenčeta mogu rđave navike da teško oštete glas i da mu za sva vremena onemoguće normalan, čist i jasan glas i govor. Čestom pretjeranom vikom može malo dijete da dobije stalno promukao i hrapav glas. Nervozno dijete može od pretjerane vike da se »izgubi«, a od bijesa dobije grčeve. U periodu tepanja javljaju se poremećaji iz sličnih uzroka. Ti su uzroci naročito oni glasovi i tonovi, koji nastaju pri udisanju zraka (normalni glasovi nastaju pri izdisanju zraka!) i koji pri čestom ponavljanju mogu da ozbiljno povrijede glas. U periodu podražavanja postoji za dijete velika opasnost, da podražavanjem rđavog primjera stekne rđavu naviku. Upravo nepravilan i neobičan način govora kao i govorne pogreške imaju za djecu veliki interes, pa ih zato djeca i s naročitim uživanjem podražuju. Zanimljivo je, da mnogi ljudi, koji imaju jednu takvu stečenu rđavu naviku u govoru, nisu toga ni svijesni. Oni su se navikli na svoj način govora, pa njegove pogreške ni ne opažaju. Zgodnim vježbanjem i pod kontrolom kakvog stručnjaka mogu se ti navikom stečeni nedostaci sasvim otkloniti.

Kod neke djece osjeća se velika potreba za podraživanjem: takva djeca treba samo nekoliko časova da budu s čovjekom, koji muca, pa da i sama počnu mucati. Naprotiv neka djeca mogu da provedu nekoliko godina u okolini ljudi, koji mucaju, a sama ne zapadnu u tu manu. Za mucanje, koje je najupadljiviji poremećaj u govoru, uvijek je od najvećeg značaja dispozicija za nervozu. Nervno zdravi ljudi ne mucaju. Ali zlo može da se javi i bez podražavanja rđavog primjera, dakle u okolini, u kojoj nitko ne muca. To se događa u vremenu od treće do pete godine zbog rđavog odnosa između htjeti i moći gvoriti.

Mucanje može pomoću pažnje da se suzbije sve do 12. godine, a i do 14. No kasnije, kad mucanje, koje je u početku moglo biti i hotimično i od šale, postane rđava navika, onda ga više nije moguće suzbiti. Naprotiv svaka pažnja upravljena na tu pogrešku još je više povećava.

Na majkama je, da paze na govor svoje djece i na njihov glas!

ZA DOBRU DJECU

GIGULJA

NAPISAO MIJO FILAJDIĆ

Bila nekakva stara žena pa imala kokoš. Od milja dala joj je ime Gigulja. Ta kokoš bila je veća nego druge seoske koke, a kad bi hodala, gegala se lijevo, desno, kao debelo čeljade. Osim Gigulje nije u one starice bilo nigdje ništa živa. Gigulja nosila bi svojoj gospodarici svaki dan jedno jajce.

Ali kad je Gigulja ostarila, presta nositi jaja. Stoga se baka zabrinu, što da radi s Giguljom. Tući je ne smije. Ta nije koka kriva, što je ostarjela. Prodati je, bilo je baki žao. Ta toliko joj je dobra načinila Gigulja, pa zar da je sad tuđin ubije i pojede? Ne!

Ali i Gigulja je uvidjela, da se na svijetu ne može živjeti bez koristi, bez posla. No kako da sebi i baki pomogne?

Mudra Gigulja ode nakraj sela, gdje su cigani bili. Ostalo iza njih slame i drugoga smeća. A Gigulja čeprkaj, čeprkaj, čeprkaj... Tako danas, tako sutra. Jednoga dana iščeprka Gigulja srebrenjak. Nitko veseliji od nje. Uzme onaj srebrenjak u kljun, pa s njime kući. Ostavi ga na pragu. Kakva li se radost razli po babinu licu, kad ugleda onaj novac na pragu.

Gigulja je nastavila svoje putovanje. Čeprkajući nalazila bi sad koje zrnce, sad gujavicu i toliko hrane, da je nekako preživjela godinu.

Na proljeće baka kupila drugu kokicu. Nasadila je, a kad se pilići polegli ona s njima pod Gigulju, pa da ih vodi. Mudra Gigulja nije dugo premišljala, već posluša zapovijed. A onu mlatku baba zatvorila u podrum i ostavila dva, tri dana. Dobro je pothranila i — mlado, ludo — ova zaboravila na piladiju, kao da i nijesu njezina djeca.

Sad je Gigulja imala posla. Sad joj se srce smirilo. A i baka se radovala.

Gigulja bi izvela piliće na sunce u dvorištu, ali nipošto na ulicu. Znala je ta koka, da ondje svačije pseto može da se zatrči među pilad i da ih poplaši. A bome, može i da ih potrga. No čim bi se otkuda pokazao mačak ili pas, Gigulja bi sabrala svoju dječicu, pokrila ih kao prava majka svojim tijelom. Jao onome tko joj se približi!

Toga nije znao mali Gašpar. Dopalo se Gaši, kako pilići po kvočki skaču. Penju joj se na leđa, kljuckaju je, ali stara mudrica samo namiguje. Samo glavom ovamo, onamo. Kao kršteno čeljade. Mazi i miluje one piliće bolje nego majka djecu.

Prišuljao se, dakle Gaša — tako se zvalo neko sitno psetance — pa da se i on mazi oko Gigulje. Njegovu su majku odveli već odavna u Migalovce, pa sad nema svojte, gdje bi se malo poigrao i promeškoljio.

No Gigulja poznaje samo pernatu čeljad. Samo takvoj se otvara njezino srce. Za dlakavce ona nema topline ni ljubavi. Ne vjeruje ona tim zloćama, što se šuljaju, šuljaju, a čim se ti okreneš od njih da ih ne držiš u oku, oni ćap! pa bjegaj s piletom u zubima... Osobito je ovaj puta Gigulja bila na oprezu; jer je imala samo petero mladih; četiri kokičice i jednoga pjetličića. Sve ostalo nije se ni izleglo. Mlatka nije mirno sjedjela na jajima. Baka ju htjela samo da iskuša; ali eto: od petnaestero jaja izlegla mlatka samo ovo petero! Njih treba dobro čuvati i oda zla braniti. Znala je ona da se nikada ne smije povjerovati ni ćuki ni mačku!

Gašo već prišao posve blizu. Gigulja sabrala dječicu poda se. A onda skoči stara kokoš, pa u propanj na Gašu!

Jadno pseto, oćutjevši žestok udarac u glavu, ciknu kao ljuta guja. Gigulja Gaši iskljuvala oči.

Od onda je baka još i više pazila svoju Gigulju i hranila je do zadnjega časa. A kad je starost prevladala i Giguljino jako srce, onda je baka ukopala iza kuće svoju dragu Gigulju. Na njezinu humčiću zasadila je orah.

»Neka se znade dok živi orah, kad je na svijetu živjela kokoš Gigulja kod bake Marte Puičić,« govorila je starica sadeći orahe uz humčić, pod kojim je sanjala dobra kvočka Gigulja.

DOBRA DJECA I U PRAZNICIMA ČITAJU, PIŠU I RIŠU . . .

Anđelu čuvaru

Anđeliću dragi, mali,
meni ti se silno spava,
sanak me je zagrlio
i već mi je teška glava.

Zaklopit ću svoje oči,
ja se silno bojim tame,
a ti sjedni pokraj mene
i pogledaj kadgod na me.

I moli se za me Bogu,
reci, da sam dobar bio
i da nisam danas mamu
niti jednom rasrdio.

Preporuči mamu, tatu,
oni za me brižno rade,
nek i njima dobri Bogo
svaku lijepu sreću dade!

Skrivačica

Naša mala Marica
ima jednog bracu,
k tomu psića Garova
i još jednu Macu.
Svi su skupa otišli
u šumu na šetnju,

da ne budu kod kuće
mamici na smetnju.
U šumi im nestao
njihov Garov mili.
Kamo li se sakrio?
Sad su s njime bili!

Lov srdjela

(Svršetak sa str. 428.)

»Kako stojimo?« zapita parun Đuro Marka.

»Riba mirna, kurenat odozdo (sa zapada),« dobije odgovor.

»Jače s krme zavezi (veslaj)!« reče parun Đuro veslačima, kurenat nosi mrežu.

Kad je golema vreća, srednji dio mreže, bio spušten u more, veselo će parun Đuro veslačima: »U redu je, okrenite prema kraju, uprite, braćo!« Šest veslača zategne jače veslima, pa se drugi dio mreže jačim tempom spuštao u more, dok napokon desni krak konopa nije bio na kraju.

Veslači skoče na kraj, da pomognu istezati tešku mrežu, a parun Đuro ostane u leutu, da motri i upravlja istezanjem. Opkoljena svjećarica sa svojim lovom u moru stoji nepomično, a Marko i Ivo prepiru se o količini ribe.

»Rekô sam ti ja, deset kvintala,« reče Marko, koji je radije na polovicu računao, da nakon sigurnog lova bude dvostruko.

»Ovaj si put pogodio za deset kvintala manje,« veselo će mali Ivo.

»Marko, što je od ribe,« čuje se glas paruna Đura.

»Usko joj je postalo,« odgovori stari Marko. Međutim, dok su družinari na kraju istezali, vreća je od mreže stigla pod svjećaricu.

Stotine hiljada glava ribe, pusto morsko blago, omamljene svjetlošću, te izmorene guranjem u uskom prostoru mreže, upute se slijepo za svijećom staroga Marka, da dospiju u golemu vreću mreže.

Netom svjećarica pređe ogradu, stari Marko ugasi fenjer, zapali lulu i sačeka da vidi plodove oklade... Njegova je funkcija bila dovršena.

»Desna bolje — potežite dobro,« zaviče parun Đuro. Nastane žurba na sve strane, klicanje i dozivanje, jer je tim časom lovina već osigurana.

I nakon tri sata lutanja po slobodnom moru, opojena jakom svjetlošću, ta nebrojena masa srdjela, u tom za njih preuskom prostoru, zaigra posljednje smrtno kolo. Uslijed dodira ribe jedne s drugom milijuni sjajno-plavih ljuštura razliju se po moru...

Dok se družina u leutu postavila u obliku polukruga i držala otvorenu vreću, četiri jača družinara prihvate se posla: Sa velikim jankama (ribarska sprava za presipavanje ribe u masi iz mora u lađu) počeše grabiti iz mora još na pola živu lovinu, koja je bila napunila suženu vreću mreže. Uz pjesmu i veselje cijele družine napunjene su dvije pobočne lađe sa ribom.

Sa istoka povrh Kaštela i crkvice sv. Ivana na Lopudu prodirale su već prve zrake rane zore...

Stari Marko, koji je od sinoćnjeg zalaza sunca bio prvi na poslu, gucnuvši čašicu lozovače, eto se vazda nasmijan i veseo u cik zore prvi vraća kući, da javi — sretnu noć...

»Je li sreća Marko,« dočeka ga žena.

»Oko 35 kvintala u jednu poštu!« veselo će Marko.

»Da Bog pomože, bit će i za sirotinju!«

Š A L E

Svejedno. »Zalagali ste mi, da ste ove zime bili u sanatoriju za pijance, a kako sam doznao, vi ste bili u zatvoru!«

»Svejedno, ni tamo nisam smio ništa piti.«

Sad zna. U školi su došli do slova »s«. Svi ga učenici dobro izgovaraju, samo ne može Jurica, gostioničarev sin. Učitelj mu pomaže: »Kako se zove vaš glavni mušterija?«

»Ah, da, već znam,« odgovori Jurica, »to je gospodin savjetnik.«

Prva i zadnja. Gospodin Pohlepić je cijeloga svog života morao ženu slušati. Kad je umro, otvorili su njegovu oporuku, koja je počimala naslovom: »Moja prva volja!«

Dobar zet. Nakit, kojega je moja kći dobila od svojeg muža prigodom zaruka, vrijedi četrdeset hiljada dinara!«

»Kako to tako tačno znate?«

»Pa jasno, kad sam ga najposlije morao sam ja platiti!«

Dokaz. S u d a c: »Velite, da ste bili pijani, kad ste u restauraciji uzeli servietu?«

O p t u ž e n i k: »Pa sigurno, gospodine suče, u drugom slučaju bi valjda nešto boljega uzeo!«

Prosjakova mudrost. »Oprostite, gospodine, što se usuđujem moliti vas za milostinju!«

»K vragu, pa bili ste prekjučer tu!«

»Oh, kako sam sretan, gospodine, što me danas poznate! Prekjučer ste mi rekli, da mi ne možete ništa dati, jer me ne poznate, a danas me, Bogu hvala, poznajete!«

Najbolja svjedodžba. Zla gospođa: »...Jer ste bili samo godinu dana u službi kod mene, valjda razumijete, da vam ne mogu dati dobre svjedodžbe!«

Sluškinja: »Gospođo, molim vas samo to, da mi pored napomene, koliko sam kod vas služila, stavite i svoju fotografiju!«

Drugovi. »Što misliš o doktoru Žavbaku?«

»Potpuno nesposoban čovjek!... Za moga odsustva, zamjenjivao me je i dva najbolja bolesnika mi je ozdravio.«

Preodvažno. P r o f e s o r (u školi): »Zadnji put sam vam, moje gospođice dokazao, da su moždani u muža veći nego li u žene. Što vi, gospođice Berto, iz toga zaključujete?«

B e r t a: »Da se kod moždana ne gleda, koliko ih je, nego kakvi su.«

Misli unaprijed. G o s t, pošto si je natočio prvu čašu iz pete litre, krčmaru: »Tako moj gazda. A sada laku noć!«

K r č m a r: »No, no, ta valjda ne ćete sada odmah kući?«

G o s t: »O, nikako; ali kad ispijemo ovu petu litru, onda se više ne ćemo poznavati.«

A N E G D O T E

Laža i paralaža. Na parobrodu razgovaraju dva putnika, Englez i Amerikanac. Amerikanac pripovijeda, kako je jednoć za jedan sat postrijeljao devet stotina devedeset i devet golubova.

Englez: »Zašto ne kažete hiljadu?«

Ne ću lagati,« reče Amerikanac ozbiljno.

»Ima doista čudnih slučajeva,« doveže Englez, pa će i on izvaliti jednu debelu, da ne zaostane za svojim prekomorskim bratom: »Jednoć sam motrio čovjeka koji je preplivao Ocean iz Liverpoola u Boston.«

»Vi ste ga vidjeli?«

»Dabome, kao sad vas, jer je najveći dio puta plivao naporedo s našom lađom.«

»Vi me činite presretnim,« reče radosno Amerikanac, »jer vam moram priznati da sam ja bio taj plivač. Dosad mi nitko nije htio vjerovati, a evo sad imaju gospoda očita svjedoka,« i obrati se pobjednički k ostalim putnicima, koji su se od srca smijali jednome i drugome.

Javna tajna. U gradu se Korčuli nalazi zavod »Svetoga Anđela Čuvara« za odgoj i naobrazbu hrvatskih katoličkih djevojaka. Zavod se počeo graditi 1905. trudom i nastojanjem zaslužnog hrvatskog dominikanca Anđela Marije Miškova. Mnogo se čeljadi u čudu pitalo, odakle novci siromašnom redovniku za to veliko djelo. Jednom je netko ocu Miškovu u šali dobacio:

»Oče, vi ste zastalno našli zakopano blago, kad ovako nešto gradite? Recite, odakle vam sredstva.«

Redovnik mu se prijazno nasmiješi i reče:

»Hoću, reći ću vam, ali pod uvjet, da mi za otkrivenu tajnu date nešto za gradnju.«

Prijatelj mu znatiželjnik dade drage volje deseticu, zadovoljan, što će doznati tobožnju redovničku tajnu.

»Hvala vam,« otac će Miškov, »otkrivam i vama svoju javnu tajnu: činim ovako sa svakim, kao što i s vama. Svak mi štogod dade. Za se ne prosim, nego za Boga i narod.«

DOBRIJAN KAO PILOT

Mali čika Dobrijan
sjeo je na aeroplan,
pa je poput ptice svrake
uzletio pod oblake.

Kad visoko dosta ode,
eto k njemu tice rode:
tica roda sa volana
skinula je Dobrijana.

K svome gnijezdu s njime leti,
u pelene će ga djeti,
pa će njega tad po želji
ponijet kojoj obitelji.

»Rodo, tico« — čika prosi —
»k ‚Obitelji' ti me nosi,
pa me predaj uredniku
Dobrijana za rubriku.«

M O D A

Crna haljina iz žoržeta s bijelim obrubom, bijelom jakom, crnim pasom i cvijetom. Crni šešir iz žoržeta s bijelim ukrasom.

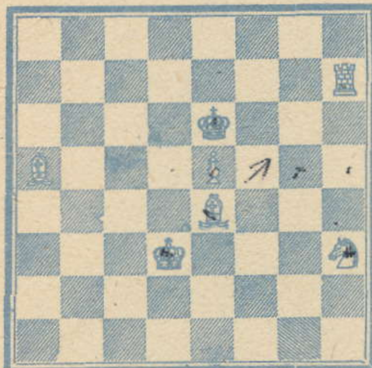
Modro-bijela kapica s crvenom resicom, koketno postavljena na stranu, za djevojčice. Dobro pristaje uz modro-bijele haljine.

Ilustrovani tjednik „Obitelj" izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 3 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji", Zagreb, Trnkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536. „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb, Deželićeva ul. 2.

ŠAH

Problem broj 1.

I. Barišić, Sarajevo

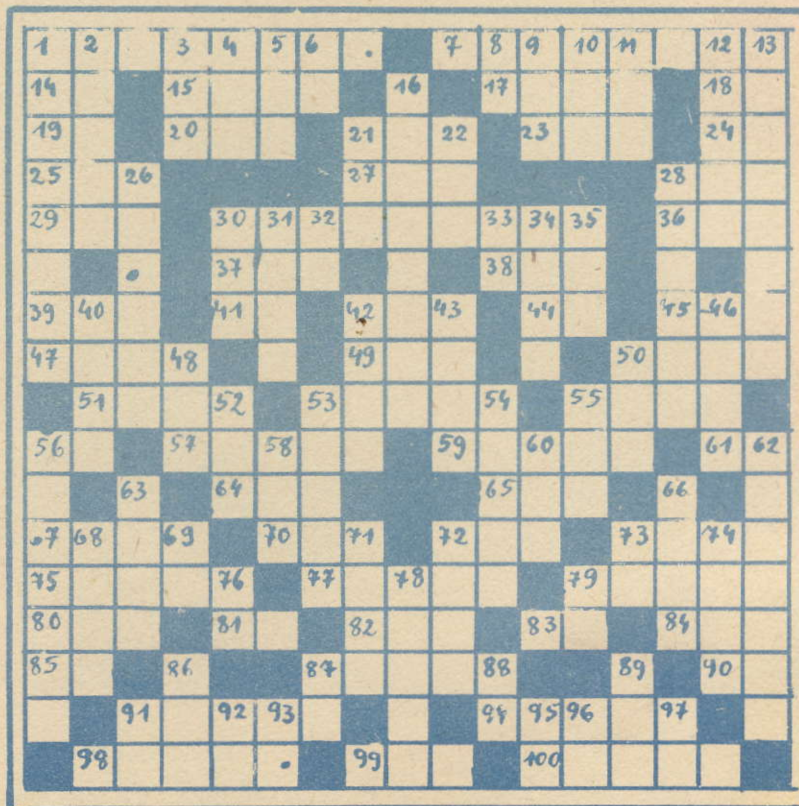
Bijeli matira u tri poteza.

Odgonetke treba poslati na uredništvo „Obitelji" najkasnije do 30. srpnja. Svi odgonetači dolaze u obzir za nagrade, koje će se ždrijebom podijeliti na koncu tromjesečja.

ZAGONETKE

1. Križaljka

Sastavio Nikola Ivrlač, Remete

Vodoravno: 1. Graditelj Trajanovog foruma. 7. Rimski tribun, prijatelj plebejaca. 14. Prijedlog. 15. Grčka sveta gora. 17. Tibetski svećenik. 18. Prijedlog (franc.). 19. Pokazna zamjenica. 20. Negacija (franc.). 21. Vrtna biljka. 23. Stvar (lat.). 24. Inicijali pisca »Robinzona«. 25. Ž. ime. 27. Prijatelj (franc.). 28. Grčki prijedlog. 29. Nekasan. 30. Sadističan. 36. Siromašan (njem.). 37. Ž. ime. 38. Veznik. 39. Zavist. 41. Pokazna zamjenica. 42. Bog stada. 44. kao i 18. 45. Zemlja. 47. Egipatska sveta životinja. 49. Jedna (slov.). 50. Grad u Španiji. 51. Sin Anhiza i Afrodite. 53. Naša rijeka. 55. Najslavniji trubadur XII-og vijeka. 57. Vrh u Karpatima. 59. Tursko m. ime. 61. Konj. 64. Kratica za broj (str.). 65. Čestica elektricitete. 67. Planet. 70. Prijedlog. 72. Žen. glas. 73. Potajno uzimao. 75. Glasnik (turcz.). 77. Par. 79. Pjesničke figure. 80. Uzvik. 81. Mjera za zemlju. 82. Žen. ime. 83. Lična zamjenica. 84. Provalija. 85. Lična zamj. 87. Sitne čestice. 90. Inicij. autora »Kletva«. 91. Starogrčka vještica. 94. Novac jedne evropske države. 98. Flottova opera. 99. Afrička ptica. 100. Biskupov zamjenik.

Okomito: 1. Vrst tunike. 2. Juž. biljna. 3. Korisna biljka. 4. Kučerino ime. 5. Rijeka u Rusiji. 6. Središte vrtnje. 8. Talij. član. 9. Vladar. 10. Naziv. 11. Lična zamj. (pad.). 12. Svjež. 13. Ljubavnik starogrčke božice Mjeseca. 16. Prastanovnici Mezopotamije. 21. Šum. zvijer. 22. Staroperzijski vladar. 26. Vrst boja. 28. Vrst vage. 30. Broj. 31. Polet. 32. Egip. božanstvo. 33. Prijedlog. 34. Dragulj. 35. Grad u Dalmaciji. 40. Priziv. 42. Evropejska četvrt u Carigradu. 43. Roman od Zole. 46. Sibirska rijeka. 48. Bog tmine. 50. Kem. elemenat. 52. Husovo ime. 53. Vrst ptice pjevice. 54. Ime vladajućeg pape (fon.). 55. Talij. dobro (bez e). 56. Budino ime. 58. Broj. 60. Franc.: riječ. 62. Najstarija vjera u Kini. 63. svečanost. 66. Vrst riječi. 68. Šah. izraz. 69. Prijedlog. 71. Sablast. 72. Đerdan. 73. Kratica za kraljevski. 74. Pariški razbojnik. 76. Franc. član. 78. Teška kovina. 79. Pokazna zamj. 86. Svadba. 87. Vestfalska rijeka. 88. Lat. zamj. 89. Korisna bilina. 91. Prijedlog. 92. Kap. 93. kao 91. 95. Inicijali autora 93. kao 91. 95. Inic. autora »Ekvino cij«. 96. Veznik. 97. Bog Heliopola.

2. Zagonetno ime

Sastavio *M. Hanzek*, D. Stubica

Petar Kritaznar

Što je taj gospodin?